

PM

Vem leder våra landsbygdsföretag?

**En uppföljning av Jordbruksverkets rapport 2009:2
”Företagandet på landsbygden”**

Om landsbygdsprogram och mångfald

Författare
Team företagande
Johanna Nilsson
Maria Petersson
Landsbygdsavdelningen

Sammanfattning och reflektioner

Denna promemoria (PM) är en uppföljning av Jordbruksverkets rapport "Företagandet på landsbygden" från 2009, med särskild fokus på mångfald. Kartläggningen är gjord för alla landets företag i landsbygdskommuner och i stadskommuner, men också för de företag som hittills har sökt företagsstöd inom landsbygdsprogrammet.

En högre andel kvinnor än tidigare i våra landsbygdsföretag...

- Det en högre andel kvinnor som är företagsledare 2007 jämfört med 2006, både för riket som helhet (drygt en procent) och för företag som finns belägna i landsbygdskommuner (knappt en procent). Även om förändringen har varit blygsam är det mycket som talar för att en ökad andel kvinnor som företagsledare är en trend snarare än en tillfällighet.
- Andelen företag med en kvinna som företagsledare är något lägre i landsbygdskommuner än i stadskommuner.

...men tas verkligen landsbygdsprogrammets fulla potential tillvara?

- Andelen företag med en kvinna som företagsledare är lägre i de företag som beviljats företagsstöd än för landet som helhet, men också lägre än för landsbygden som helhet.
- För vissa stödformer kan man, för enskilda firmor, se en relativt högre andel kvinnor. I stödformen "Affärsutveckling i mikroföretag" drivs ca 50 procent av företagen av kvinnor.
- Andelen kvinnor är högre bland avslagna än bland beviljade stöd, vilket innebär att avslagsprocenten är högre bland kvinnor än bland män.
- Bland både avslagna och beviljade stöd ser situationen sämre ut i landsbygdskommuner än i stadskommuner.
- Den regionala variationen på landsbygden är stor. Generellt sett är andelen kvinnor lägre bland beviljade stöd än avslagen och andelen bland beviljade stöd är lägre än för alla företag. Det är endast i Dalarna och Västernorrland som andelen kvinnor i de företag som beviljats stöd är högre än för landsbygden generellt.
- En positiv utveckling är att andelen kvinnor som företagsledare bland de företag som har beviljats stöd har ökat mellan 2008 och 2009 med tre procentenheter.

Landsbygdsföretagen drivs i högre utsträckning än tidigare av utlandsfödda...

- En högre andel av Sveriges operativa företagsledare var födda utanför Norden år 2007 jämfört med 2006.
- Andelen företag med en utlandsfödd företagsledare är rejält mycket lägre i landsbygdskommuner än i stadskommuner. För personer födda utanför Europa är skillnaden 5 procentenheter.

...men andelen bland dem som tar del av företagsstöden är låg.

- Andelen företag med en utlandsfödd företagsledare är lägre bland de företag som beviljats stöd inom landsbygdsprogrammet än för landet som helhet, men också lägre än för landsbygden som helhet.

- Andelen utlandsfödda är dessutom högre bland avslagna än beviljade stöd. Avslagsprocenten är relativt högre bland utlandsfödda företagsledare än för företagsledare födda inom Norden.
- En positiv utveckling är att bland de företag som har beviljats stöd, har andelen företag med en företagsledare född utanför Europa ökat mellan 2008 och 2009.

Har landsbygdsprogrammet varit framgångsrikt eller inte?

Statistiken i denna PM visar att andelen företag med en kvinna och utlandsfödd företagsledare är lägre inom landsbygdsprogrammet än för landet och landsbygden som helhet. Men kan man utifrån detta dra slutsatsen att programmet inte har varit framgångsrikt i att främja mångfalden på landsbygden?

Vad i programmet gör att man kan förvänta sig att mångfalden ska öka?

Den första frågan man bör ställa sig är vad det är i programmet som gör att man kan förvänta sig att mångfalden ska öka. Att det nuvarande landsbygdsprogrammet har breddats i förhållande till tidigare program, både när det gäller nya målgrupper och nya näringar, är en viktig aspekt. Jordbruket är betydelsefullt för landsbygden, men andra näringar där kvinnor och utlandsfödda är mer vanligt förekommande som företagsledare blir allt viktigare för den långsiktiga utvecklingen. Vidare betonas det i programmet att det finns olika verktyg för att jobba med exempelvis mångfald: stöd, nätverk, partnerskap, etc. Tillsammans med att det finns uttalade målsättningar om mångfald sätts frågan i fokus och gör det fördelaktigt för aktörer att göra olika typer av satsningar. Organisationer kan genomföra olika typer av projekt som annars inte skulle ha gjorts, och kvinnor och utlandsfödda som vill förverkliga idéer kan och vågar tack vare ekonomiskt eller annat stöd ta steget till ett företagande. Om myndigheterna sprider informationen rätt om programmets verktyg, samt lyckas inspirera organisationer och företag till att utnyttja dem, så kan programmet göra skillnad jämfört med en situation där vi inte skulle ha något program med dessa redskap och mål om mångfald.

Är utfallet inom företagsstöden en lämplig indikator på programmets framgång?

Nästa fråga man måste ställa sig är om företagsstöden är en lämplig indikator på programmets framgång. Projektstöden har inte belysts i denna studie, men de är i stor utsträckning förutsättningsskapande och kan ha stor effekt för kvinnors och utlandsföddas företagande. Företagsstöden är inte lika starkt förutsättningsskapande som projektstöden. De är kanske främst en måttstock på vilken effekt andra insatser inom programmet har. Lyckade projektsatsningar för exempelvis ökad jämställdhet kan återföljas av att fler kvinnor söker företagsstöd.

Däremot skulle det kunna vara så att lyckade projektsatsningar, nätverkande, och så vidare, inte leder till ett ökat antal kvinnor som söker och får företagsstöd. Det skulle därför kunna vara så att landsbygdsprogrammet är framgångsrikt i att främja mångfald, utan att företagsstöden avspeglar det. Hur sannolik en sådan situation är, är det svårt att uttala sig om. Man skulle i ett sådant fall dock kunna ifrågasätta om programmets potential verkligen har utnyttjats maximalt.

Kan fördelningen mellan olika branscher påverka?

Att programmets företagsstöd fortfarande till stor del domineras av jordbruksrelaterade stödformer påverkar naturligtvis andelen kvinnor och utlandsfödda jämfört med landet som helhet, eftersom mångfalden inom denna sektor är relativt låg. Det påverkar också möjligheterna för stödmyndigheterna att på kort sikt förändra den rådande bilden. Men det är viktigt att detta inte tas som intäkt för att det inte går att påverka.

Hur skulle det ha sett ut om vi inte hade prioriterat mångfald?

Graden av framgång kan ju också vara relativ. Även om andelen kvinnor och utlandsfödda är låg inom landsbygdsprogrammet så kunde situation ha varit ännu värre om man inom programmet inte hade prioriterat mångfald. Med tanke på den allmänna utvecklingen och övergripande trender, hur borde och hur kunde då situationen sett ut? Ska vi vara nöjda med att mångfalden i programmet har ökat trots att den är lägre än för landsbygden som helhet? Eller borde vi förvänta oss mer?

Det finns vissa osäkerheter

Det kan vara lämpligt att i detta sammanhang kort nämna att statistiken rymmer vissa osäkerheter, vilket också tas upp i flera av följande avsnitt. Bland dessa kan nämnas följande:

- Statistiken döljer en del strukturella utmaningar, som exempelvis att kvinnor inte syns i statistiken eftersom företaget är skrivet på en man. Man vet att detta förekommer, inte minst bland jordbruksföretag, som rent antalsmässigt utgör en stor grupp av företag både på landsbygden och inom landsbygdsprogrammet.
- Statistiken täcker enbart två år, vilket gör att det blir svårt att avgöra om skillnaderna mellan åren är del av en större trend, eller om det snarare rör sig om mer eller mindre slumpmässiga variationer. Man kan dock, med hjälp av andra källor, göra mer eller mindre kvalificerade gissningar om den långsiktiga utvecklingen.
- I vissa fall då man studerar utvecklingen på länsnivå omfattar statistiken så få företag att det är svårt att säga något meningsfullt om utvecklingen över tid.

Innehållsförteckning

Inledning	11
Definition av landsbygd i denna PM	11
Beskrivning av statistiken	13
Hur högt siktar landsbygdsprogrammet?	15
Hur ska man förhålla sig till målen i programmet?	15
Hur kan företagsstöden bidra till en ökad mångfald?	16
Projektstöden påverkar också!	16
Vart är vi på väg?	17
Kvinnor som företagsledare	17
Utlandsfödda företagsledare	24
BILAGA 1	31

Inledning

I rapporten ”Företagandet på landsbygden” (2009:2¹) kunde Jordbruksverket visa ett antal saker. Bland annat

- att en större andel av landsbygdens befolkning driver egna företag i förhållande till befolkningen i stadskommuner och
- att antalet företag på landsbygden ökar trots att befolkningen där marginellt minskar.

Men utöver detta kunde man av statistiken även utläsa

- att andelen företag med en kvinna eller utlandsfödd person som operativ företagsledare generellt sett är lägre i landsbygdskommuner än i stadskommuner.

När det gäller kvinnors företagande så var andelen företag med en kvinna som operativ företagsledare cirka 25 procent för landet totalt. Generellt sett var andelen lägre på landsbygden, även om det fanns län som visade på motsatsen. Det gick inte att se att företagsstöden i landsbygdsprogrammet hade använts som en tydlig hävstång för att öka andelen kvinnor som driver företag, även om det också här fanns en del län som visade på motsatsen.

Andelen företag med en utlandsfödd företagsledare var i regel högre i stadskommuner än i landsbygdskommuner. Företagsstöden inom landsbygdsprogrammet hade inte främjat företagare med utländsk bakgrund.

Eftersom landsbygdsprogrammet har som mål att öka antalet företag som drivs av kvinnor och personer med utländsk bakgrund är det angeläget att detta följs upp löpande under programperioden. Därför har Jordbruksverket tagit fram denna PM som syftar till att följa upp 2006 års statistik och komplettera den med nya siffror från 2007. Dessutom tas även de företag med som har fått företagsstöd mellan 2008 och 2009, samt de företag som inte har beviljats företagsstöd, det vill säga de som har fått avslag. Denna PM är i första hand en deskriptiv analys.

Definition av landsbygd i denna PM

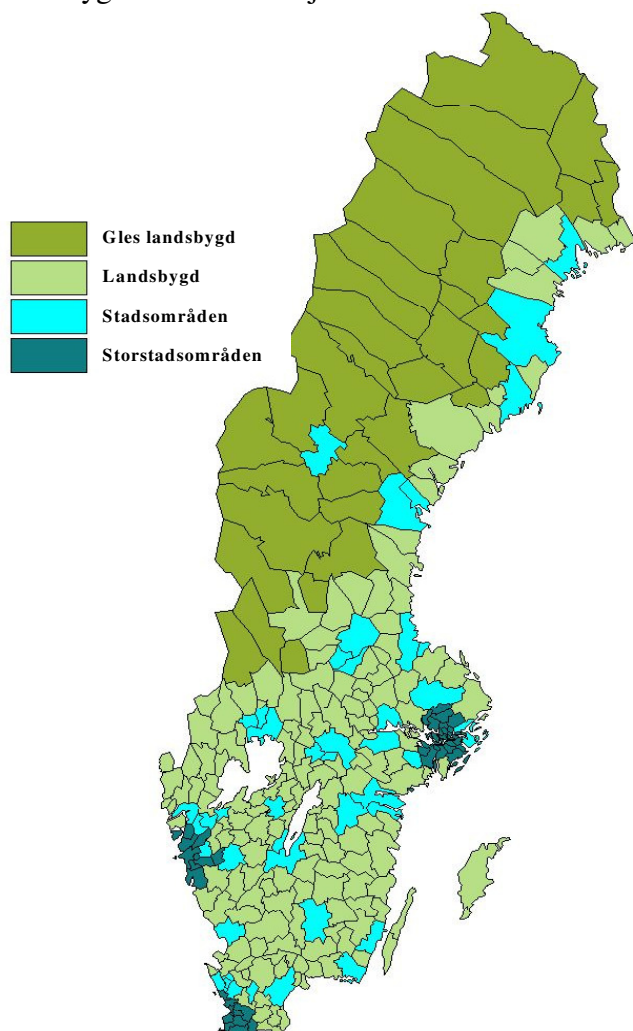
Definitionen av landsbygd i denna PM är densamma som användes i rapporten ”Företagandet på landsbygden”. Den baseras på Jordbruksverkets databas Regional Balans. Klassificering är gjord på kommunnivå och utgår från statistik från Statistiska centralbyrån (SCB) över pendlingsflöden mellan kommuner, nattbefolkningens storlek i kommuner och befolkningstäthet.

Regiontyperna gles landsbygd och landsbygd har i analysen slagits ihop till *landsbygd*, samtidigt som *stad* representerar stadsområden och storstadsområden. Rapporten behandlar inte alla regiontyper vilket främst beror på att det för landsbygdsprogrammet endast är relevant att skilja på landsbygd och icke-landsbygd.

---

¹ En kartläggning av Sveriges företagsstruktur med särskilt fokus på landsbygdens företagande.

Oavsett vilket regionindelning som används uppstår olika klassificeringsproblem². Med den definition som används i denna PM finns en begränsning i form av att hela kommuner klassas som antingen landsbygd eller stad trots att i princip varje kommun (förutom några i Stockholmsregionen) innehåller både landsbygd och stad. Emellertid bidrar en kommunklassning till att det blir möjligt att ganska enkelt göra jämförande studier av hur förhållanden skiljer sig åt på ett generellt sätt mellan kommuner som är mer präglade av landsbygdsförhållanden jämfört med stadsförhållanden.

Sveriges kommuner indelade i "gles landsbygd", "landsbygd", "stadsområden" och "storstadsområden"

Länsstyrelsernas beviljande av företagsstöd går nästan uteslutande till företag på landsbygden. Det som länsstyrelserna definierar som "Landsbygd" finns i nästan alla Sveriges kommuner. Definitionen i denna studie är emellertid gjord på kommunnivå, vilket innebär att företagsstöd ges till företag både i landsbygds- och stadskommuner.

² Den tätortsnära landsbygden som i många avseenden är en mycket dynamisk del av landsbygden återfinns i stads- och storstadsregionerna. Närheten till städerna innebär att landsbygden i dessa områden till stor del består av en befolkning som kan sägas likna "urbana landsbygdsbor" (dvs: många som bor på landsbygden har ex. sina inkomster från arbeten i städerna och konsumtionsmönstren i övrigt är mer eller mindre desamma som för stads-hushållen). Skillnaderna består i stället i att vilja bo naturnära och att det kan finnas en del skillnader i hur fritiden används. I den tätortsnära landsbygden finns också ett annat köpkraftsunderlag än i den rena eller glesa landsbygden. Detta innebär i sin tur att den tätortsnära landsbygden har andra förutsättningar för näringsverksamhet som bygger på närhet till konsumenter. Alla dessa skillnader är viktiga att ha i åtanke när skillnaderna mellan landsbygd och städer analyseras i de diagram och tabeller som presenteras i denna rapport.

Beskrivning av statistiken

En sammanställd statistik från SCB på kommunnivå 2007 visar hur könsfördelningen ser ut för alla de registrerade operativa företagsledarna och hur stor andel av företagarna som är födda i Norden, utanför Norden och utanför Europa. Motsvarande uppgifter finns på kommunnivå för de företag, som har beviljats eller nekats företagsstöd³ fram till och med juni 2009. Statistiken har jämförts med motsvarande statistik från 2006 och 2008, vilken presenterades i Jordebruksverkets rapport 2009:2.

De företag som ingår i underlaget är hämtade från RAMS (Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik från SCB) och avser företag där någon är sysselsatt i november 2007 och där sysselsättningen är huvudsysselsättningen. Det innebär att ett företag som drivs som en bisyssla *inte* finns med i RAMS. I sådana företag finns det inte heller utpekade någon operativ företagsledare.

Företag som inte har någon kommun- eller länsklassificering i RAMS är inte med i analysen eftersom de inte kan klassificeras som varken landsbygd eller stad. Att de saknar företagskommun beror huvudsakligen på en bristfällig matchning mellan RAMS och företagsregistret för det aktuella året.

Personuppgifterna avser företagsledare från databasen över operativa företagsledare eller befolkningsregistret. I underlaget från SCB finns en operativ företagsledare per företag.

---

³ Företagsstöd inom åtgärderna: Startstöd till unga jordbrukare, modernisering av jordbruksföretag, förädlingsstöd, diversifiering från jordbruk, turism, mikroföretagande, service, natur- och kulturarv och kompetensutveckling.

Hur högt siktar landsbygdsprogrammet?

Det svenska landsbygdsprogrammet är ett handlingsprogram för hur regeringen vill att Sveriges landsbygd ska utvecklas under perioden 2007-2013. Det innehåller mål om exempelvis tillväxt, sysselsättning och miljö. Målsättningarna ska bland annat uppfyllas med hjälp av ekonomiskt stöd, särskilda arbetsmetoder och nätverk.

En ökad mångfald är en viktig utvecklingsfråga och är en horisontell prioritering i programmet. Man konstaterar att det är en viktig väg för en vitalisering av landsbygdsområdenas ekonomiska och sociala liv. Fokus ska ligga på att, genom informations- och nätverksarbete, intressera potentiella företagare och underlätta etablering, samt på att ett generellt plan öka intresset för landsbygden. Arbetet för en ökad mångfald ska bland annat resultera i att fler företag drivs av kvinnor och personer med utländsk bakgrund.

Något uttalat exakt mål för hur många nya företag som ska skapas finns dock inte i programmet. Regeringen har istället nöjt sig med att konstatera att kvinnor och personer med utländsk bakgrund är underrepresenterade inom jord- och skogsbruket och att dessa behövs för att stärka jämställdheten och för att utveckla landsbygdsområdenas ekonomiska och sociala liv. Målen om mångfald ska genomsyra alla delar av programmets genomförande och ska beaktas i den regionala och lokala nivåns strategier.

Hur ska man förhålla sig till målen i programmet?

När man pratar om kvinnors och utlandsföddas företagande är det två aspekter som man särskilt måste reflektera över. Det ena är vad målsättningarna i programmet innebär mer konkret och det andra är hur vi följer upp dem.

När det gäller den första frågan måste man ta ställning till om mångfald i praktiken ska vara detsamma som icke-diskriminering eller det ska vara något mer. Ett förhållningssätt som bygger på en anti-diskrimineringsprincip riskerar att ha en allt för låg ambitionsnivå för att uppnå ett jämställt och jämlikt samhälle. Kanske handlar det snarare om ett mer proaktivt förhållningssätt där vi alla måste få en tilltro till att en mångfald i näringslivet är lönsamt. En attitydförändring där vi inser att vi inte har råd att låta invanda mönster och fördomar stå i vägen för bra affärer och lokal utveckling.

Den andra frågan, om uppföljning av mål, är ständigt aktuell. För att fånga upp målen om kvinnors och utlandsföddas företagande krävs att man utnyttjar flera olika utvärderingsmetoder. Det kan röra sig om rena statistiska indikatorer, men också om djupintervjuer, och enkätundersökningar. Att enbart förlita sig till indikatorer i samband med kommande utvärdering av landsbygdsprogrammet är ett trubbigt verktyg som inte kommer att ge alla svar. Statistiken kan bland annat dölja en del fakta, som exempelvis i de fall då kvinnor inte anges som den operativa företagsledaren även om mannen och kvinnan i ett familjeföretag delar på detta arbete. Samtidigt är statistiken lättillgänglig och den kan ge oss indikationer om var vi befinner oss och vart vi är på väg.

Hur kan företagsstöden⁴ bidra till en ökad mångfald?

Genom landsbygdsprogrammet kan man på olika sätt bidra till att öka antalet företag som drivs av kvinnor och personer med utländsk bakgrund. Ett sätt är att arbeta med informationsinsatser och med olika typer av nätverk eller erfarenhetsutbyte (exempelvis genom projektstöden, se nedan). Detta kan i sin tur leda till att fler vill starta företag på landsbygden. I dessa fall blir företagsstöden ett *indirekt* verktyg för att skapa fler företag genom att de erbjuder finansiering till personer som redan nåtts och berörts av andra insatser.

Stöden kan också utgöra ett mer *direkt* verktyg om man inom ramen för de olika stödåtgärderna gör prioriteringar som främjar dessa grupper. Det kan handla om att prioritera vissa typer av branscher, verksamheter eller geografiska områden.

En ökad anslutning av företag med kvinnor som företagsledare till företagsstöden kan således bero flera saker: att man aktivt har gjort ”kringinsatser” vilket har lett till att fler söker företagsstöd, att man har aktivt prioriterat vissa typer av företag inom företagsstödet, eller att man inte har jobbat aktivt med mångfaldsfrågan alls, men att dessa företag ändå har hittat till stöden.

Det ekonomiska stödet (som företagsstöden kan bidra med) kan göra att personer vågar ta steget och satsa på ett företagande. Genom företagsstödet kan företagaren få stöd för de kostnader denne har för kompetensutveckling, till exempel genom att gå en kurs. Det går också att få stöd för investeringar, som byggnader och utrustning, samt för konsultarvoden. Konsultarvoden kan exempelvis avse produktutveckling och marknadsföring. Man kan i regel få stöd för 30 procent av kostnaderna. I stort sett alla typer av branscher kan få stöd, inte bara jordbruksföretag.

Projektstöden⁵ påverkar också!

Projektstöd kan också användas för att främja mångfalden på landsbygden. Projekten kan ha mångfald som ett uttalat mål (exempelvis jobba med mentorer för kvinnor som driver företag), men projekten kan också vara inriktade på verksamheter eller branscher där dess genomförande kan ha effekt för mångfalden inom näringslivet (satsningar för att främja ett ökat företagande inom vård och omsorg). Landsbygdsprogrammet kan på så sätt, via projektstöden, påverka mångfalden på landsbygden positivt även om beviljandet av företagsstöd inte aktivt används för att göra detsamma. Men utfallet bland beviljade företagsstöd bör ändå kunna ge vissa indikationer om hur mångfaldsarbetet inom landsbygdsprogrammet fortskrider, då företag som berörs av projektsatsningar lätt ”lotsas in” till företagsstöden och på så sätt återspeglar projektens insatser.

---

⁴ Om en utvecklingsinsats är till nytta främst för det enskilda företaget och den ordinarie verksamheten söker man företagsstöd. Företagsstöd finns att söka inom åtgärderna: Startstöd till unga jordbrukare, modernisering av jordbruksföretag, förädlingsstöd, diversifiering från jordbruk, turism, mikroföretagande, service, natur- och kulturarv och kompetensutveckling.

⁵ Om en utvecklingsinsats är till nytta för flera personer, företag eller organisationer, eller om arbetet ska bedrivas i projektform tillsammans med andra kan man söka projektstöd. Ett projekt är vanligtvis avgränsat i tid och arbetsinsats.

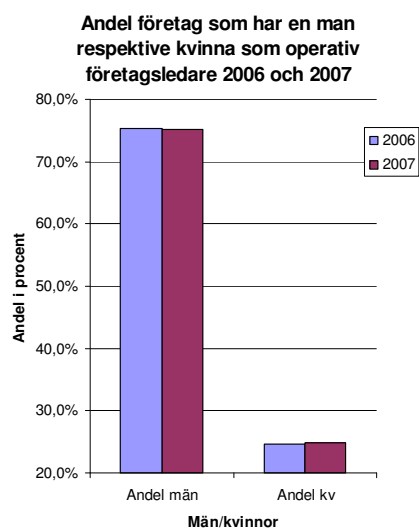
Vart är vi på väg?

Jordbruksverket gjorde under 2008 en kartläggning av hur fördelningen mellan män och kvinnor, samt utlandsfödda personer ser ut bland de operativa företagsledarna i landet. Ett år har gått sedan dess. Det är inte lång tid, men kan man se några förändringar? För landet totalt sett borde förändringarna vara tämligen små, men inom landsbygdsprogrammet borde man kunna förvänta sig större skillnader.

Kvinnor som företagsledare

Omkring en fjärdedel av alla företag i Sverige leds av en kvinna. Bland nyföretagarna är det däremot cirka 30 procent som är kvinnor och drygt 60 procent är män. Resten av företagen leds av kvinnor och män tillsammans⁶. Det förefaller som om att Sverige är på väg mot en situation där allt fler kvinnor driver egna företag. Men är ett sådant uttalande ett faktum, eller bara en förhoppning?

Statistiken tyder på att det är ett faktum, snarare än en förhoppning. Att utvecklingen går åt rätt håll kan man se i diagram 1 nedan. Förändringen är emellertid ytterst marginell och handlar bara om några tiondels procentenheter. Men det är en positiv förändring och mycket talar för att det är en trend, vilket vi återkommer till senare.

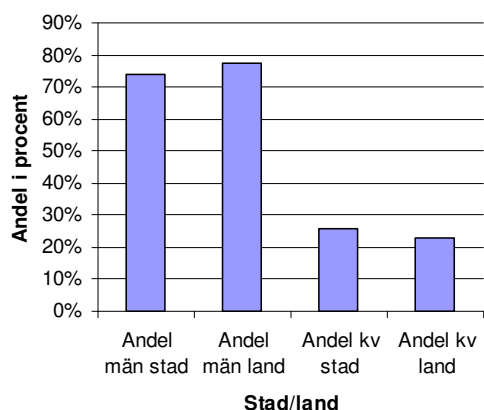
Diagram 1. Andel företag som har en man, respektive kvinna som operativ företagsledare 2006, respektive 2007

Skillnaden mellan andelen män och kvinnor är dock fortfarande mycket stor. Bryter man ned riksstatistiken i stads- och landsbygdskommuner ser situationen ut som i diagram 2. Att andelen kvinnor som företagsledare är relativt lägre på landsbygden kunde konstateras redan i rapport 2009:2. I stadskommunerna är kvinnornas andel cirka 26 procent medan den på landsbygden är knappt 23 procent. Två förklaringar till att det ser ut som det gör kan vara att de branscher som dominerar på landsbygden attraherar färre kvinnor samt att många kvinnor inte syns i statistiken, i synnerhet när det gäller jordbruksföretag.

Det finns vissa skillnader mellan länen även om de är relativt små. Skillnaden mellan det län som har den högsta andelen kvinnor, Dalarnas, och det län som har den lägsta andelen, Jönköpings, är drygt 6 procentenheter. Generellt sett ligger de nordligare länen bättre till.

⁶ Kvinnors och mäns företagande, Fakta & statistik 2009, Tillväxtverket

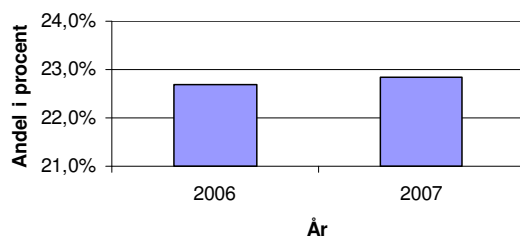
**Andel företag som har en man
respektive kvinna som operativ
företagsledare 2007**

Diagram 2. Andel företag som har en man respektive kvinna som operativ företagsledare 2007, stad respektive landsbygd

Man kan alltså konstatera att landsbygds kommunerna ligger efter stadskommunerna när det gäller andelen kvinnor som driver företag. Men att utvecklingen går åt rätt håll gäller även för landsbygdsföretagen, vilket kan ses i diagram 3. Förändringen av andelen kvinnor i landsbygdsföretagen är dock mindre än för landet som helhet.

**Andel landsbygdsföretag som har en
kvinna som operativ företagsledare,
2006 och 2007**

Diagram 3. Andel landsbygdsföretag som har en kvinna som operativ företagsledare 2006 och 2007

Mycket kommer troligen att förändras....

Det pågår en rad olika projekt och satsningar som rör kvinnors företagande runt om i landet. En del görs inom ramen för de medel som Näringsdepartementet avsatt för att främja kvinnors företagande och andra görs inom ramen för landsbygdsprogrammet. Det finns naturligtvis även andra initiativ som syftar till att uppnå samma mål. Effekterna av dessa insatser är svåra att mäta, men det är rimligt att anta att de har och även kommer att ha effekt på kvinnornas andel av företagandet.

Genom att titta på hur ungdomars förhållningssätt till entreprenörskap och företagande ser ut och hur den har förändrats över tid kan man säga något om den framtida utvecklingen. Enligt Entreprenörskapsbarometern⁷ för 2008 vill 4 av 10 ungdomar mellan 18 och 30 år hellre vara

⁷ Entreprenörskapsbarometern 2008, en undersökning av ungas inställning till eget företagande, Tillväxtverket

företagare än anställd. Det kan bland annat bero på en förändrad attityd till företagande från samhällets sida samt att skolan har tagit in entreprenörskap i undervisningen. Av de ungdomar som startade nya företag 2007 var 36 procent kvinnor, vilket är en ökning med 7 procentenheter jämfört med 2002.

Ett exempel på insatser som görs och har betydelse för ungdomars inställning till företagande är det arbete som görs genom Ung Företagsamhet (UF). Organisationen startade 1980 och sedan dess har över 170 000 ungdomar drivit företag genom UF. Under läsåret 2008/2009 drev knappt 20 000 elever drygt 5 000 företag. Intressant att notera är att över hälften av UF-företagen hade en kvinnlig VD läsåret 2008/2009. Fördelningen av UF-elever ligger på ca 50/50⁸.

Att tjejerna tar för sig mer och mer ser man även i tävlingen Finn upp, som är en uppfinnartävling för årskurs 6-9. 2009 kom drygt 50 procent av uppfinningarna från tjejer, vilket kan jämföras med första tävlingsåret, 1979, då tjejerna bara stod för 12 procent av idéerna.

Sammantaget är det mycket som talar för att andelen kvinnor som företagsledare kommer att öka i framtiden.

Hur många kvinnor har fått del av stöden?

En fjärdedel av alla företag i Sverige drivs av en kvinna. Men det finns en viss skillnad mellan stad och land. I stadsområdena är andelen kvinnor 26 procent och för landsbygdskommunerna är andelen kvinnor 23 procent.

För de företag som har fått företagsstöd i landsbygdsprogrammet⁹ är andelen kvinnor endast 18 procent, se diagram 4. Detta indikerar att mångfalden i gruppen som får företagsstöd inom landsbygdsprogrammet är sämre än såväl genomsnittet för riket som för landsbygden i stort. Andelen kvinnor i den grupp av företag som har fått avslag på sin ansökan om stöd är avslagsfrekvensen för kvinnor 23 procent. För männen är avslagsprocenten 20 procent.

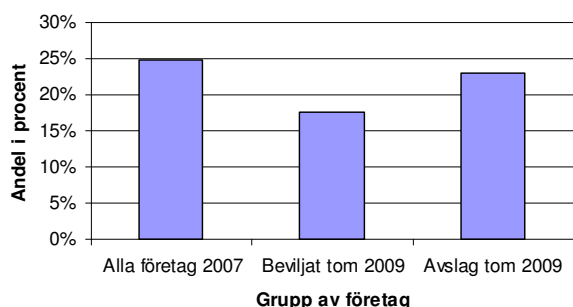
Skillnaderna mellan stad och landsbygd i diagram 5 visar ett mönster som är negativt för landsbygden, det vill säga; andelen företag med en kvinna som företagsledare är mindre på landsbygden. Detsamma gäller för den grupp av företag som hittills har beviljats företagsstöd. För de företag som har fått avslag på sin ansökan om företagsstöd är andelen kvinnor högre för företagen i landsbygdskommunerna än för företagen i stadskommunerna.

---

⁸ Jonas Hehrne, Ung företagsamhet, 2009.

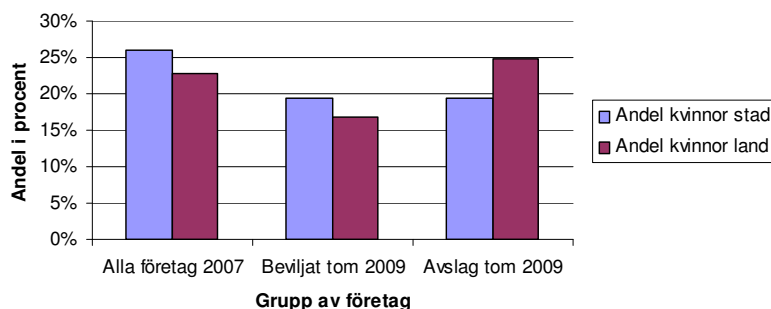
⁹ Referensperioden för de företag som har fått respektive nekats stöd är följande: De som beviljats stöd fram till och med 2008 utgörs av företag som har beviljats företagsstöd fram till och med september 2008 men som har ansökningsår 2007. De som har beviljats stöd fram till och med 2009 utgörs av företag som har beviljats eller nekats stöd fram till och med juni 2009 oavsett ansökningsår.

Andel företag som har en kvinna som operativ företagsledare, totalt 2007 samt för företag som beviljats respektive nekats företagsstöd t.o.m. 2009

Diagram 4. Andel företag med en kvinna som operativ företagsledare för landet totalt sett 2007 och för de företag som har fått ett beviljande av företagsstöd respektive avslag på sin företagsansökan t.o.m. 2009

Andel företag som har en kvinna som operativ företagsledare, totalt 2007 samt för stads- och landsbygdsföretag som beviljats respektive nekats företagsstöd t.o.m. 2009

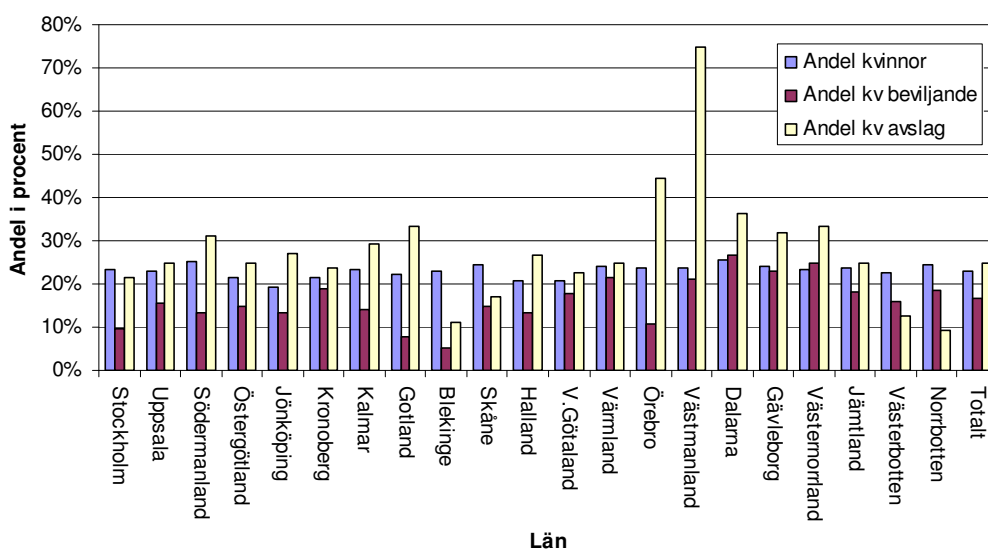

Diagram 5. Andel företag med en kvinna som operativ företagsledare, för landet totalt sett 2007 och för de företag som har fått ett beviljande av företagsstöd respektive avslag på sin företagsstödsansökan t.o.m. 2009, uppdelat på stad och landsbygd

Diagram 6 visar länsvis hur andelen kvinnor ser ut bland företagarna på landsbygden, i gruppen som fått företagsstöd samt bland de företag som fått avslag på sin ansökan. Det är endast två län, dvs. Dalarnas och Västernorrlands län, där andelen kvinnor bland de företag som fått företagsstöd är högre än vad som gäller för landsbygds kommunerna totalt sett i länet.

I Västmanlands län ligger andelen kvinnor bland dem som fått företagsstöd på nästan samma nivå som för samtliga landsbygdsföretag i länet, men avslagsprocenten är hög. Av de företag som fått avslag på sin ansökan om företagsstöd är 75 procent kvinnor (vilket dock motsvarar endast tre företag).

Andel landsbygdsföretag som har en kvinna som operativ företagsledare, totalt 2007 samt bland de företag som beviljats respektive nekats företagsstöd fram till och med 2009

Diagram 6. Andel landsbygdsföretag som har en kvinna som operativ företagsledare, för landsbygden totalt sett 2007 och för de företag som har fått ett beviljande av företagsstöd respektive avslag på sin företagsstödsansökan t.o.m. 2009, per län

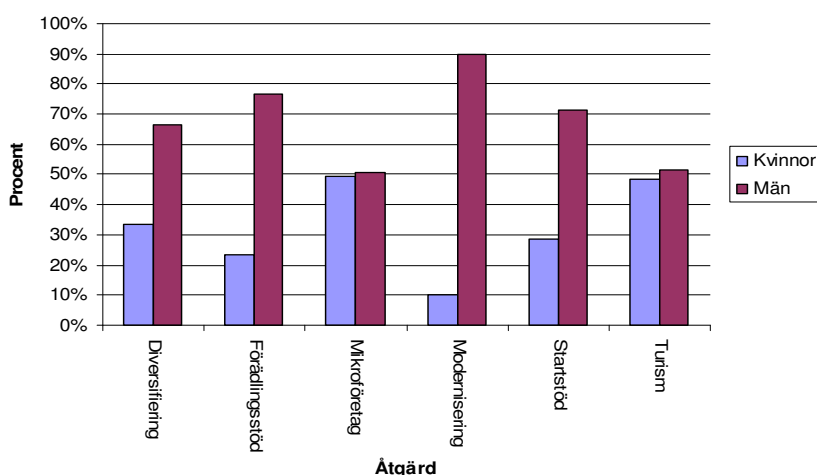
Skillnader i andel kvinnor som har beviljats stöd mellan olika stödåtgärder i programmet

Det har nu gått drygt två och ett halvt år av landsbygdsprogrammets sju år, vilket motsvarar cirka en tredjedel av programperioden. Erfarenheter visar att det finns stora skillnader mellan olika stöd i programmet när det gäller fördelningen mellan kvinnor och män.

I kartläggningen av företagsstöden som har gjorts med hjälp av statistiken från SCB finns ingen uppdelning på olika stöd. Det innebär att det inte finns någon fullständig bild av hur andelen kvinnor och män ser ut för de olika stöden. Det man däremot kan titta på är hur fördelningen ser ut bland de företag som har beviljats företagsstöd och som drivs som enskilda firmor¹⁰. Ett av de stöd som är bäst utnyttjade är stödet till modernisering av jordbruksföretag som av naturliga skäl har stark koppling till jordbruket. Som framgår av diagram 7 är andelen kvinnor låg för detta stöd (diagrammet visar ett urval bland företagsstöden). De stöd som skiljer ut sig när det gäller en högre andel kvinnor är stöd för mikroföretagande och turism, det vill säga stöd som har en svagare koppling till jordbruket och som representerar branscher som i större utsträckning attraherar fler kvinnor. Dessa stöd är relativt små och har sämre anslutning i jämförelse med stöd till modernisering. Det innebär att den högre andelen kvinnor som finns i vissa stöd syns dåligt i den sammanlagda statistiken för alla företagsstöden.

¹⁰ Andelen företag som drivs som enskilda firmor i åtgärderna mikroföretag och turism är 44 procent. De flesta andra företag drivs som aktieföretag. Det finns dock en komplikation även med statistiken över enskilda firmor. Jordbruk är ofta familjeföretag men drivs som enskilda firmor. I många fall är det mannen som står registrerad som företagare trots att det i praktiken drivs av båda makarna. Samma problem uppstår i flera andra branscher där en ny verksamhet startas inom ett lantbruksföretag. På det sättet påverkas även diversifieringsåtgärden.

Andel kvinnor och män per stödåtgärd, för enskilda firmor

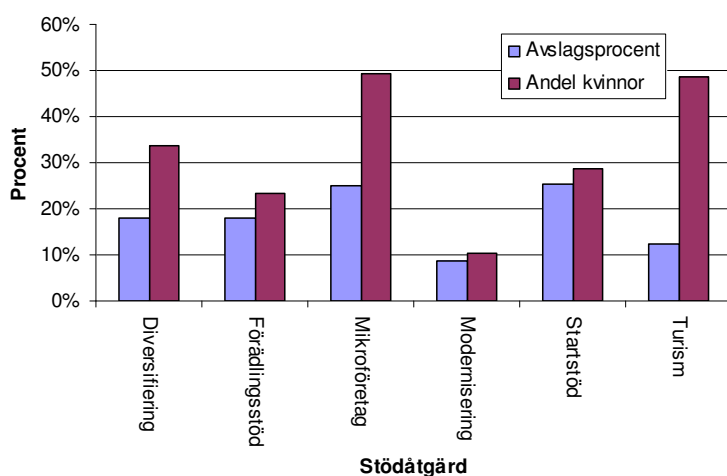

Diagram 7. Andel kvinnor respektive män för ett urval av stödåtgärderna för enskilda firmor

Det går i diagram 8 att se att även avslagsprocenten skiljer sig åt mellan olika stödåtgärder. Detta kan bero på att vissa åtgärder är populära och därmed översökta, men också på andra faktorer som att det finns en viss osäkerhet och okunskap kring ”nya” branscher hos stödhandläggarna. Ett exempel på det förstnämnda är startstöd till unga jordbrukare, som är väl inarbetat och översökt. Ett exempel på det senare är stödet till utveckling av mikroföretag. Där är också andelen kvinnor hög. En annan stödåtgärd där andelen kvinnor är hög är turism, men där är avslagsprocenten bara 12 procent. Detta stöd omfattar en bransch som är relativt känd bland stödhandläggarna.

Stödåtgärderna med högst avslagsprocent är mikroföretag och startstöd. I båda fallen avslås 25 procent. Mikroföretagsstödet har ett budgetutnyttjande på strax över 30 procent medan startstödet ligger på 37 procent. Moderniseringsåtgärden har ett budgetutnyttjande på 40 procent och en avslagsprocent på nio procent.

Avslagsprocent samt andel kvinnor per stödåtgärd

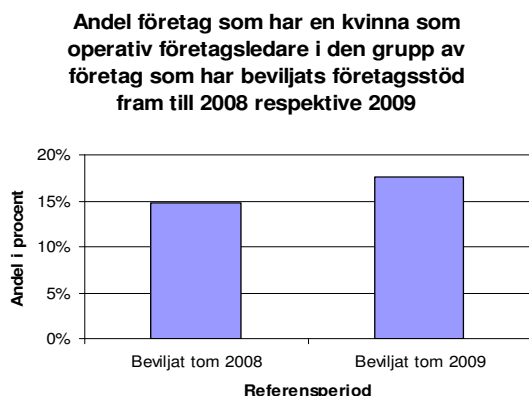

Diagram 8. Avslagsprocenten för ett urval av stödåtgärderna, samt andel kvinnor per stödåtgärd för enskilda firmor

Källa: Egen bearbetning av statistik från handläggningssystemet för företagsstöden

Förändringen över tid är liten, men positiv

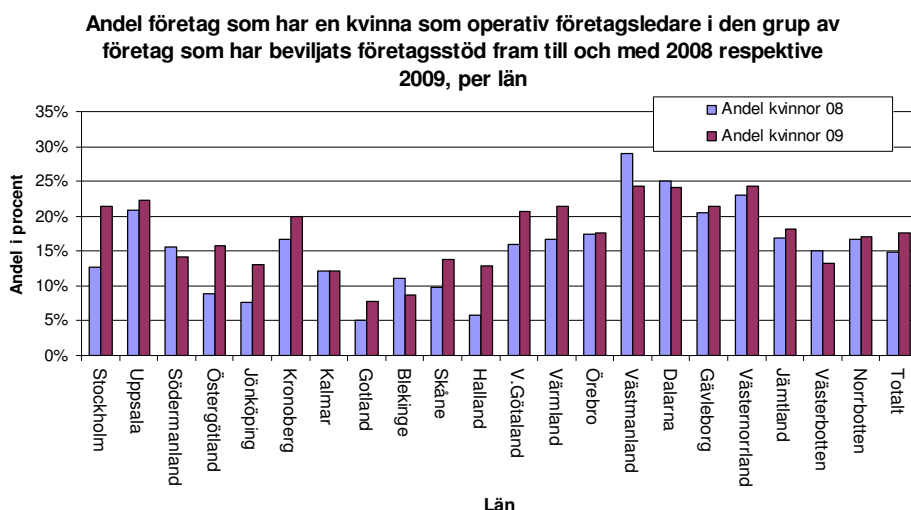
En positiv förändring inom företagsstöden är att andelen företag med en kvinna som företagsledare har ökat mellan de två mätningarna (se diagram 9) från 15 till 18 procent¹¹. Detta är sannolikt resultatet av att myndigheterna på olika sätt aktivt har försökt att öka andelen kvinnor. Men det är sannolikt också resultatet av att de stödåtgärder som inte är så starkt kopplade till de areella näringarna har tagit fart.

Diagram 9. Andel företag med en kvinna som operativ företagsledare, för de företag som har beviljats företagsstöd t.o.m. 2008 respektive t.o.m. 2009

Diagram 10 visar hur utvecklingen ser ut mellan de två mätperioderna i olika län. I de flesta län har andelen kvinnor ökat. Den största skillnaden i procentenheter hittar vi i Stockholm, Östergötland och Jönköping. Det län som visar en negativ utveckling är framför allt Västmanland. Nivån på andelen kvinnor i Västmanland är i och för sig högst i landet men det absoluta antalet företag är litet.

Västra Götaland är det län som har högst *antal* beviljade företagsstöd till kvinnor. De har hittills beviljat företagsstöd till 124 kvinnor vilket är en ökning med 69 företag jämfört med förra mätningen. Andelen har ökat från 16 till 21 procent.

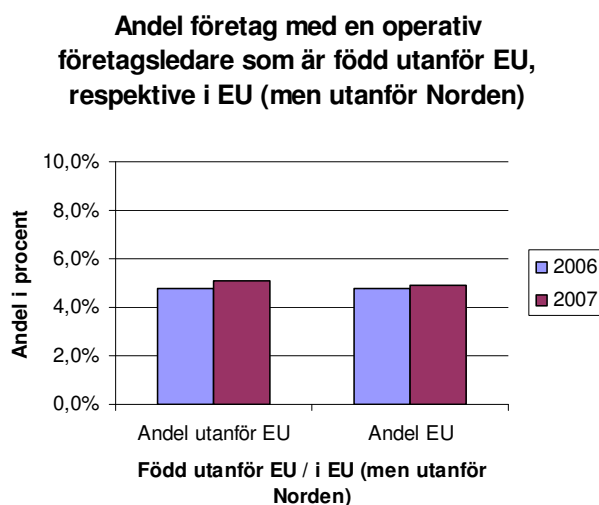
Diagram 10. Andel företag som har en kvinna som operativ företagsledare bland de företag som har beviljats företagsstöd fram t.o.m. 2008 respektive 2009, per län

¹¹ Det går inte att jämföra andelen kvinnor som fått företagsstöd med uppgifterna i förra årets rapport då såväl underlag som beräkning skiljer sig åt. En ny körning av siffrorna för 2008 visar att andelen kvinnor som fick företagsstöd uppgick till 15 procent (i stället för då angivna 21 procent).

Utlandsfödda företagsledare

Enligt Nuteks (numera Tillväxtverket) statistik från december 2008 över utlandsföddas företagande i Sverige är det rekordmånga nya företag som startas av utlandsfödda. Andelen utlandsfödda bland nyföretagarna är högre än för småföretagandet i stort. Detta skulle också kunna innebära att andelen företag med en operativ företagsledare född utomlands totalt sett ökar.

I enlighet med vad Nuteks statistik indikerar så har andelen företag med en operativ företagsledare född utomlands ökat, se diagram 11. För företagsledare födda utanför Europa har andelen ökat med 5 procent och för företagsledare födda i Europa (men utanför Norden) är motsvarande ökning 3 procent. Enligt Nuteks statistik över utlandsföddas nyföretagande, startas flest nya företag av personer födda i Asien och Oceanien.

Diagram 11. Andel företag med en operativ företagsledare som är född utanför EU, respektive i EU (men utanför Norden), 2006 och 2007

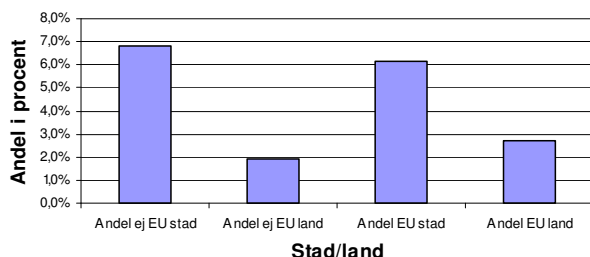
Andelen kvinnor bland de operativa företagsledarna är lägre på landsbygden än i staden. Liknande mönster kan identifieras för utlandsföddas företagande även om orsaken till varför det ser ut som det gör är en annan. Diagram 12 visar att skillnaden mellan landsbygdskommuner och stadskommuner är tämligen stor. 2007 är skillnaden för personer födda utanför EU hela 5 procentenheter.

Bland personer födda utomlands är det relativt sett vanligare att man driver företag¹² och detta mönster bör inte skilja nämnvärt mellan olika delar av landet (även om rapport 2009:2 kunde avslöja att en större andel personer driver företag på landet). Därför bör skillnaden mellan stad och land i diagram 12 främst kunna förklaras av att andelen utlandsfödda personer är högre i stads- och storstadskommuner än i landsbygds- och glesbygdskommuner. Enligt uppgifter från SCB:s befolkningsstatistik från 2007 är andelen utlandsfödda personer 16 procent i stadskommunerna och 9 procent i landsbygdskommunerna. Det är nästan enbart storstadskommuner som har över 20 procent av sin befolkning bestående av utlandsfödda personer och det är främst landsbygdskommuner som har under 5 procent.

¹² Tillväxtverket, december 2008, Invandrars företagande – en statistisk beskrivning av utlandsföddas företagande i Sverige.

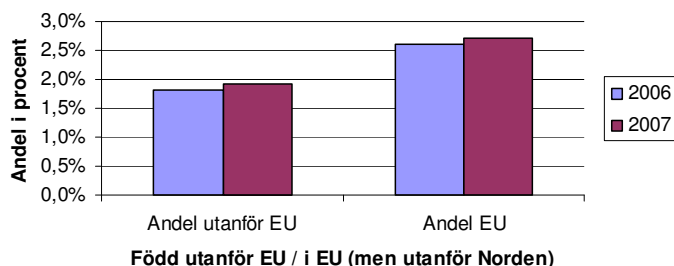
**Andel företag med en operativ
företagsledare som är född utanför EU,
respektive i EU (men utanför Norden),
2007**

Diagram 12. Andel företag med en operativ företagsledare som är född utanför EU, respektive i EU (men utanför Norden) 2007, i landsbygdskommuner samt i stadskommuner

Andelen utlandsfödda företagsledare i landsbygdskommunerna är lägre än i städerna, men utvecklingen går, liksom för riket som helhet, mot en allt högre andel. Allt fler utlandsfödda driver företag på landsbygden. Även om förändringen i faktiska procentenheter är ytterst liten så blir förändringen mellan 2006 och 2007 i diagram 13 i procentuella tal 6 procent för personer födda utanför Europa och 4 procent för personer födda i Europa (men utanför Norden).

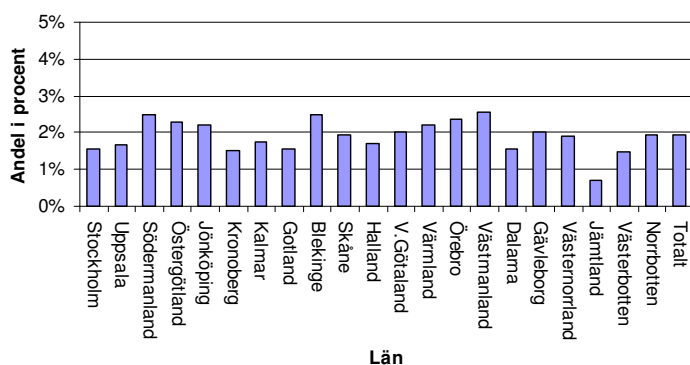
**Andel landsbygdsföretag med en operativ
företagsledare som är född utanför EU,
respektive i EU (men utanför Norden)**

Diagram 13. Andel landsbygdsföretag med en operativ företagsledare som är född utanför EU, respektive i EU (men utanför Norden) 2006 respektive 2007

De regionala skillnaderna för utlandsföddas företagande är relativt små. Det län som sticker ut (negativt) i diagram 14 när det gäller landsbygdsföretag med en företagsledare född utanför Europa är Jämtland, som endast kommer upp i en andel på 0,7 procent av det totala antalet landsbygdsföretag. Södermanland, Blekinge och Västmanland ligger på de högsta andelarna, det vill säga runt 2,5 procent.

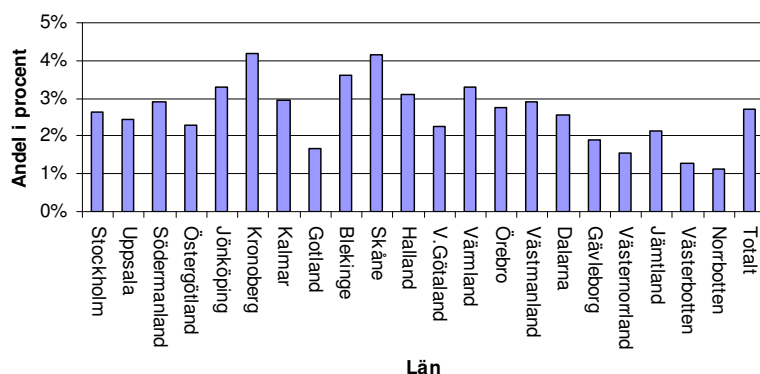
Andel landsbygdsföretag som har en operativ företagsledare född utanför Europa, 2007

Diagram 14. Andel landsbygdsföretag med en operativ företagsledare som är född utanför EU 2007, per län

Om man ser till personer födda i Europa, men utanför Norden är spridningen mellan länen något större. Jämtland ligger i diagram 15 nu bättre till medan exempelvis Norrbotten, Västerbotten och Gotland ligger sämre till. Norrbotten kommer bara upp i en andelsprocent på 1,1. Högst ligger Kronoberg, Blekinge och Skåne, där Kronoberg har en andelsprocent på 4,2.

Andel landsbygdsföretag som har en operativ företagsledare född i EU men utanför Norden, 2007

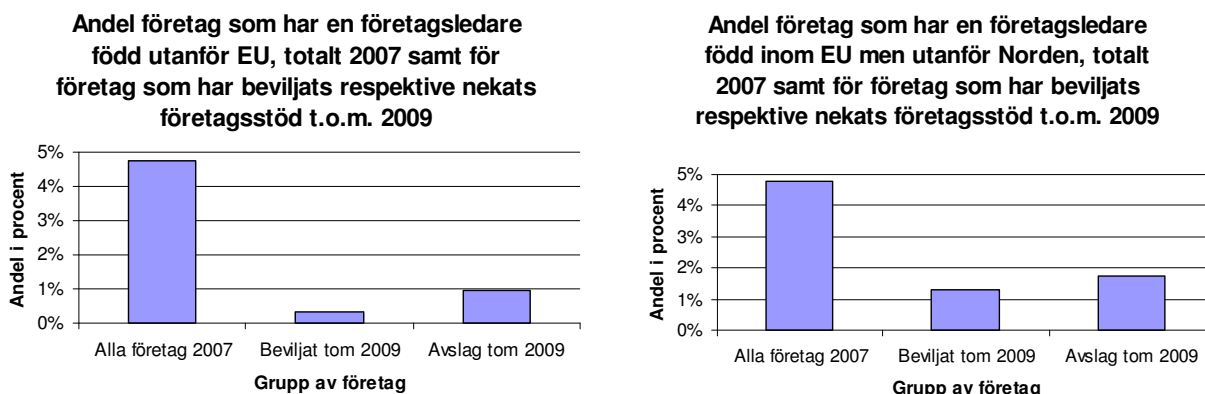
Diagram 15. Andel landsbygdsföretag med en operativ företagsledare som är född i EU men utanför Norden 2007, per län

Hur många utlandsfödda har fått del av stöden?

Jordbruksverkets tidigare kartläggning visade att det inom landsbygdsprogrammet till och med 2008 inte hade beviljats företagsstöd¹³ i särskilt stor utsträckning till företag som hade en företagsledare född utomlands. I årets kartläggning i diagram 16 nedan, där även beviljanden fram till och med juni 2009 inkluderas, ser den generella bilden snarlik ut. Det vill säga; andelen utlandsfödda är markant lägre inom den grupp som har fått företagsstöd än för samtliga företag.

¹³ Referensperioden för de företag som har fått respektive nekats stöd är följande: De som beviljats stöd fram till och med 2008 utgörs av företag som har beviljats företagsstöd fram till och med september 2008 men som har ansökningsår 2007. De som har beviljats respektive nekats stöd fram till och med 2009 utgörs av företag som har beviljats eller nekats stöd fram till och med juni 2009 oavsett ansökningsår.

Det som också är intressant att notera, vilket inte framgick av förra årets kartläggning, är att andelen utlandsfödda är högre i den grupp av företag som har fått avslag på sin stödansökan än i den grupp av företag som har fått beviljat företagsstöd. Avslagsfrekvensen är relativt högre för företag med en utlandsfödd företagsledare än för företagsledare födda inom Norden; 45 procent för företagsledare födda utanför Europa och 27 procent för företagsledare födda i EU, jämfört med 21 procent för företagsledare födda i Norden (2009).

Diagram 16 a och b. Andel företag med en operativ företagsledare som är född utanför EU, respektive i EU (men utanför Norden), för landet totalt sett 2007 och för de företag som har fått ett beviljande av företagsstöd respektive avslag på sin företagsstödsansökan t.o.m. 2009

Om man delar upp beviljande och avslag av företagsstöd i stad respektive land kan man i diagram 17 a nedan se att andelen företagsledare födda utanför EU bland dem som har fått företagsstöd är något högre bland landsbygdsföretagen än vad som är fallet för stadsföretagen. Andelen företagsledare födda utanför EU är relativt högre bland landsbygdsföretagen även när det gäller avslag av företagsstöd.

Av diagrammet blir det återigen tydligt att andelen utlandsfödda är betydligt lägre inom landsbygdsprogrammet än för landet som helhet. Detta faktum kvarstår även då man studerar landsbygdsföretagen. Det går därför inte att hävda att de utlandsfödda företagarna inte återfinns i landsbygdsprogrammet på grund av att de inte finns på landsbygden, för det visar statistiken att de gör. Om än i mindre omfattning än i stadskommunerna.

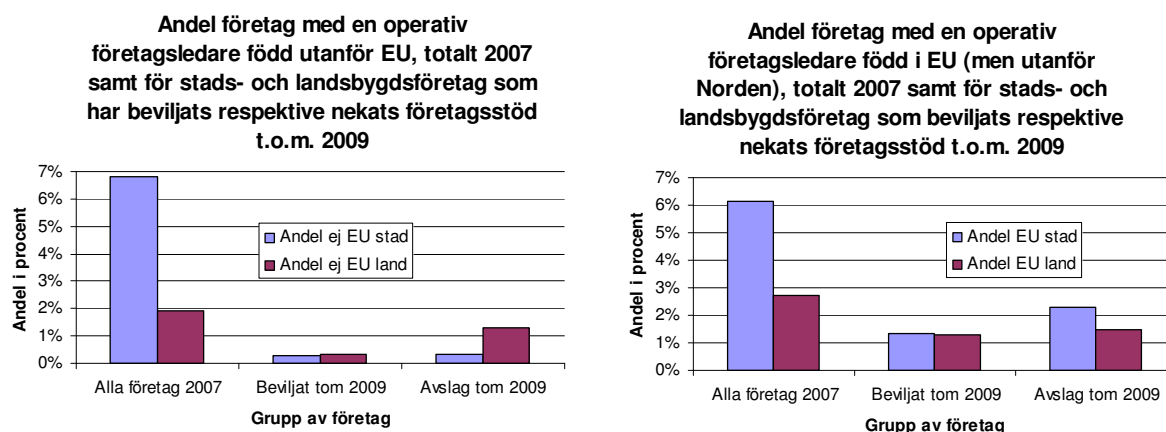
Orsakerna till att situationen ser ut som det gör kan vara flera. Det kan dels vara branschrelaterat. Enligt Nuteks statistiska beskrivning av utlandsföddas företagare från december 2008 finns en stor andel av de utlandsfödda företagarna inom exempelvis restaurang och handel. Detta är branscher som har en plats inom landsbygdsprogrammet, men som hittills inte tagit upp ett särskilt stort ekonomiskt utrymme. Detta beror sannolikt till stor del på bristande marknadsföring från myndigheternas sida.

Dels kan statistiken nedan orsakas av att informationen om landsbygdsprogrammet inte sprids i sammanhang där utlandsfödda personer rör sig. Av de landsbygdsföretag som har en företagsledare född utanför EU är det mindre än en procent som söker företagsstöd. Motsvarande siffra landsbygdsföretag med en företagsledare född inom Norden är ca två procent. Utlandsfödda personer hittar helt enkelt inte in till landsbygdsprogrammet.

Andra förklaringsfaktorer skulle kunna vara bristande erfarenheter och kunskaper om olika typer av företagande hos stödhandläggarna och en mindre benägenhet bland utlandsfödda att söka denna typ av stöd¹⁴.

Oavsett vad som ligger bakom siffrorna finns det en hel del att göra för att få upp representationen av utlandsfödda bland dem som beviljas företagsstöd inom landsbygdsprogrammet.

För företag med en företagsledare född i EU men utanför Norden är dock situationen i diagram 17 b den motsatta jämfört med diagram 17 a. En lägre andel av landsbygdsföretagen har en utlandsfödd företagsledare jämfört med stadsföretagen (när det gäller beviljande för företagsstöd). Däremot är avslagen relativt lägre bland landsbygdsföretagen.

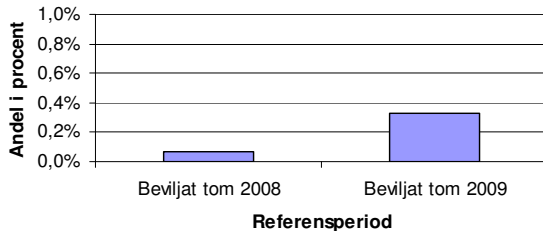
Diagram 17 a och b. Andel företag med en operativ företagsledare som är född utanför EU, respektive i EU (men utanför Norden), för landet totalt sett 2007 och för de företag som har fått ett beviljande av företagsstöd respektive avslag på sin företagsstödsansökan t.o.m. 2009, uppdelat på stad och landsbygd

Förändringen över tid

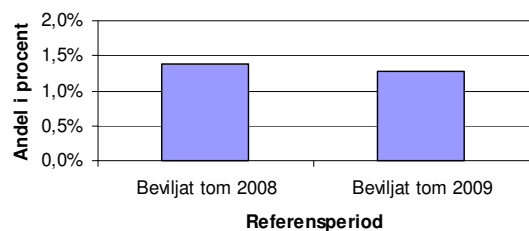
Ambitionen med landsbygdsprogrammet är att öka mångfalden i företagen på landsbygden och inom de gröna näringarna. En indikation på om det har lyckas kan vara att studera hur andelen utlandsfödda har förändrats över tid bland de företag som beviljas företagsstöd. Diagram 18 a och b nedan avslöjar att den förväntade ökningen av beviljandet av stöd till utlandsfödda bara till viss del har inträffat. För personer födda utanför EU har andelen ökat betydligt. För personer födda inom EU men utanför Norden har däremot andelen minskat, även om minskningen är liten. Det ska dock poängteras att det statistiska underlaget är mycket begränsat. Endast 11 företag med en företagsledare född utanför Europa hade beviljats stöd t.o.m. 2009. För företagsledare födda inom EU var motsvarande siffra 43 st. Totalt antal beviljanden uppgick till knappt 3 400 stycken.

¹⁴ Personer födda utomlands har svårare att följa komplicerade regleringar och deras företag tycks vara synnerligen känsliga för regelkrångel. *Källa:* Integration och företagande. Varför lyckas vi inte i Sverige? Företagarna, januari 2009

Andel företag med en operativ företagsledare som är född utanför EU i den grupp av företag som har beviljats företagsstöd fram till och med 2008 respektive 2009

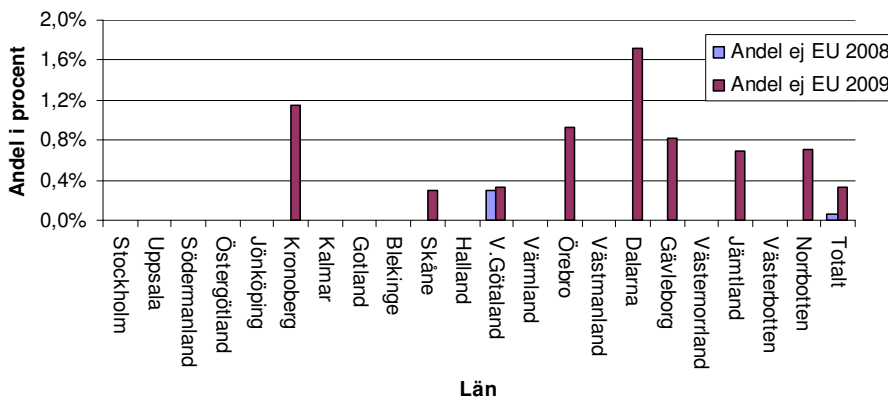
Andel företag med en operativ företagsledare som är född inom EU (men utanför Norden) i den grupp av företag som har beviljats företagsstöd fram till och med 2008 respektive 2009

Diagram 18 a och b. Andel företag med en operativ företagsledare som är född utanför EU, respektive i EU (men utanför Norden), för de företag som har fått ett beviljande av företagsstöd t.o.m. 2008 respektive t.o.m. 2009

Motsvarande statistik på regional nivå ser ut som i diagram 19 och 20. Jämfört med 2008 ser situationen för 2009 bättre ut, även om det fortfarande är många län som inte har några beviljanden alls till företag med en företagsledare född utanför Europa. Men som tidigare påpekats är det statistiska underlaget mycket begränsat (11 stycken företag 2009) vilket innebär att länet med högst andel utländska företag, Dalarna, endast motsvaras av 2 faktiska företag.

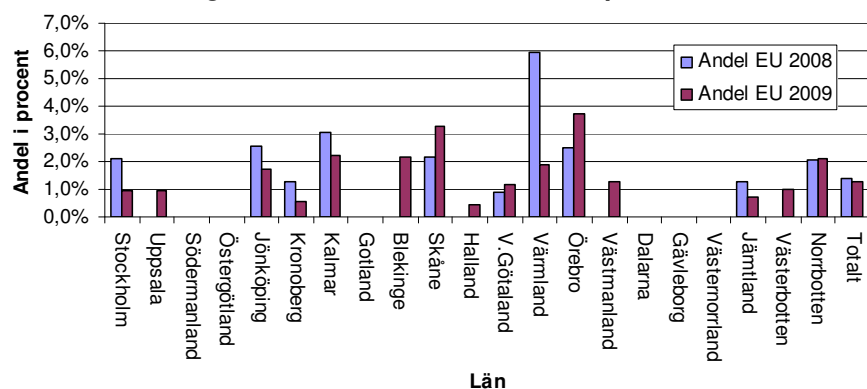
Andel företag med en operativ företagsledare född utanför Europa bland de företag som har beviljats företagsstöd fram till och med 2008 respektive 2009

Diagram 19. Andel företag med en operativ företagsledare som är född utanför EU för de företag som har fått ett beviljande av företagsstöd t.o.m. 2008 respektive t.o.m. 2009, per län

När det gäller företag med en företagsledare född i EU men utanför Norden, är det fler län som har beviljat företagsstöd än i fallet ovan, vilket kan ses i diagram 20. Det är också fler län som har beviljat stöd 2009 jämfört med 2008. Däremot finns det också län som har minskat sin andel jämfört med tidigare år. Totalt sett har 43 företag beviljats stöd t.o.m. 2009, där det län som har den högsta andelen, Örebro, har beviljat 4 företag stöd. Det län som har beviljat flest företag stöd i faktiska tal är Skåne, med 11 st. beviljanden.

**Andel företag med en operativ företagsledare född i Europa
(men utanför Norden) bland de företag som har beviljats
företagsstöd fram till och med 2008 respektive 2009**

Diagram 20. Andel företag med en operativ företagsledare som är född i EU (men utanför Europa) för de företag som har fått ett beviljande av företagsstöd t.o.m. 2008 respektive t.o.m. 2009, per län

BILAGA 1

Landsbygdsdefinitionen är baserad på Jordbruksverkets databas Regional Balans. I Regional Balans delas Sveriges kommuner in enligt klassificeringen Tätortsområden (TOT), Tätortsnära landsbygd (TON), Tätorter i glest befolkad landsbygd (TOG) och den glest befolkade landsbygden (GLE). Klassificeringen utgår också från befolkningsdata. I den landsbygdsindelning som används i denna PM har en klassificering på kommunnivå utnyttjats som utgår från statistik från SCB över pendlingsflöden mellan kommuner, nattbefolkningens storlek i kommuner, och befolkningstäthet (invånare per kvadratkilometer).

Varje kommun har erhållit sin ”klassindelning” utifrån följande villkor:

1. Storstadsområden: Kommuner där 100 procent av befolkningen tillhör kategorin TOT eller TON. Dessa kommuner finns endast i storstadsregionerna Stockholm, Göteborg och Malmö.
2. Stadsområden: Kommuner med en befolkning av minst 30 000 invånare och/eller där den största tätorten har minst 25 000 invånare. Mindre kommuner som är grannar till dessa större kommuner och där utpendlarna som andel av nattbefolkningen överstiger 50 procent kopplas också till respektive stadsområden (inom influensområden)
3. Landsbygd: Kommuner som inte ingår i de två tidigare klasserna (orstadsområden och stadsområden) och som samtidigt har en befolkningstäthet av minst 5 invånare per kvadratkilometer.
4. Gles landsbygd: Kommuner som inte ingår i de tre övriga klasserna och som följaktligen har befolkningstäthet som är mindre än 5 invånare per kvadratkilometer.

Punkt 2 ovan baserar sig på landsbygdsprogrammet skrivning om programmets möjliga tillämpningsområde för de åtgärder som avser diversifiering och förbättrad livskvalitet på landsbygden. Där står att landsbygdsområden som omfattar mindre tätorter och tätortspåverkade områden med en befolkning som inte överstiger 20 000 invånare kan klassas som landsbygd.

”Klassindelning” enligt ovanstående fyra punkter resulterar i kartan i inledningen av denna PM. I efterföljande analyser adderas regiontyperna gles landsbygd och landsbygd ihop till *landsbygd*, samtidigt som *stad* representerar stadsområden och storstadsområden. Att studien inte behandlar alla regiontyper beror främst på att det för landsbygdsprogrammet endast är relevant att skilja på landsbygd och icke-landsbygd.

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

Foto framsida: Fotosearch, Blend Images